

ON-LINE
www.alnari.rs

E-MAIL
office@alnari.rs

Naziv originala:
Jiang Rong (姜戎)
WOLF TOTEM (狼图腾)

Copyright © Jiang Rong 2004

Prvi put objavljeno u Kini (狼图腾) u izdanju
Changjiang Art and Culture Publishing House, 2004. godine

English Language translation © Penguin Group 2007
First published in the English Language as *Wolf Totem* by Penguin Group, 2008

Na engleski preveo Hauard Goldblat
ovo izdanje rađeno je prema njegovom prevodu.

Copyright © za srpsko izdanje Alnari d.o.o. 2007

ISBN 978-86-7710-246-3

Jiang Rong

Vučji totem

狼图腾

Preveo Miroslav Bašić Palković

Beograd, 2008.

PRVO POGLAVLJE

Kada je Čen Džen pogledao kroz durbin iz svog skrovišta u snežnoj pećini, pogled mu se zaustavio na jednom mongolskom stepskom vuku koji je netremice gledao u njega. Fine dlačice na njegovom telu bile su nakostrešene kao iglice na dikobrazu i bukvalno su mu odvajale košulju od kože. Starac Bildži je bio pokraj njega. Ovog puta, Čen nije imao osećaj kao da mu je duša sišla u pete, ali znoj je prosto curio iz njegovih pora. Već je dve godine bio u stepi, ali još se nije bio oslobodio tog straha od mongolskih vukova, pogotovo kada su se kretali u čoporima. Sada kada je stajao suočen licem u lice sa takvim ogromnim čoporom, duboko u planinama, daleko od logora, para njegovog daha podrhtavala je u vazduhu. Ni on a ni Bildži nisu bili naoružani, nisu imali ni puške, ni noževe, ni štapove sa omčom, nisu imali čak ni nešto najprostije poput para metalnih stremena. Sve što im je bilo pri ruci behu dva pastirska štapa, i ako bi vukovi nanjušili njihov miris, njihov odlazak na nebesa usledio bi ranije nego inače.

Čen je disao vrlo napeto dok se okretao da pogleda starca koji je osmatrao tu skupinu vukova kroz dugi durbin. „Biće ti potrebno mnogo više hrabrosti“, rekao je Bildži mekim glasom. „Ti si poput ovce. Strah od vukova je upisan u svaku tvoju kinesku kosku. Jedino se time može objasniti zašto ti i tvoj narod niste nikada izvojevali boj na ovom mestu.“ Pošto nije dobio nikakav odgovor, nagnuo se napred i prošaputao: „Saberite se. Ako primete bilo kakvo naše pomeranje, neće nam biti do šale.“ Čen je klimnuo glavom i potom sakupio u šaci malo snega od kojeg je stiskanjem napravio ledenu grudvu.

Krdo mongolskih gazela paslo je na obližnjoj padini ne primetivši čopor vukova koji se, stežući omču oko njih, sve više približavao snežnoj

pečini ova dva čoveka. Ne usuđujući se da se pomeri, Čen se zaledio u mestu poput neke skulpture od leda.

Ovo je bio Čenov drugi susret sa čoporom vukova od kada je stigao na ovu stepu. Kroz njegove vene tekao je strah koji je u njemu izazivao jezu još od prvog susreta.

Dve godine ranije, pred kraj novembra, on je stigao na ove pašnjake u pograničnoj oblasti kao član proizvodnog tima iz Pekinga. Zemlja je bila prekrivena snegom svuda dokle se pogled prostirao. Olonbulag se nalazi jugozapadno od planine Veliki Kingan, severno od Pekinga, i graniči se sa Unutrašnjom Mongolijom. Tokom duge istorije služio je kao južni prolaz između Mandžurije i mongolskih stepa i samim tim je bio poprište borbi između raznoraznih naroda i nomadskih plemena, a ovo mesto takođe predstavlja i teritoriju na kojoj je odvajkada pretila mogućnost da buknu borbe za prevlast između nomada i zemljoradnika.

Jurte još nisu bile dodeljene učenicima iz Pekinga, koji su bili takozvana „obrazovana omladina“, pa su Čena poslali da živi kod starca Bildžija i njegove porodice, i bio je zadužen da obavlja poslove pastira. Nekoliko dana nakon što je prošao jedan mesec od njegovog dolaska, on i starac su bili poslati u štab, koji se nalazio na udaljenosti od nekih osamdeset lija, da donesu materijale za učenje i pazare svakodnevne potrepštine. Taman pre nego što je trebalo da krenu nazad, starca su pozvali na sastanak revolucionarnog odbora. Pošto su u štabu rekli da materijali za učenje moraju biti isporučeni bez odlaganja, Čenu je naređeno da se vrati sam.

Kada je trebalo da krene, starac je zamenio konja s njim i pozajmio mu svog velikog crnog jahaćeg konja koji je bio brz i znao sâm put nazad. Bildži ga je upozorio da ne ide prečicom nego da ide nazad kolskim putem. Na svakih dvadeset ili trideset lija naišao bi na jurte, i trebalo bi da završi putovanje bez ikakvih problema.

Istog trena kada je seo u sedlo i krenuo na put, Čen je mogao da oseti snagu svog mongolskog konja i odmah mu se javio poriv da krene punom brzinom u galop. Kada je stigao do grebena sa kojeg je mogao da vidi vrh planine Čaganul na kojoj se nalazilo središte brigade, on je zaboravio na starčevo upozorenje skrenuvši sa puta koji je krivudao oko planine dodajući tako još dvadeset lija dužini celog putovanja, te je krenuo prečicom koja se pružala pravolinijski do logora.

Temperatura je počela da se spušta, i kada se našao na pola puta do kuće, sunce je počelo da podrhtava na studeni koja je počela sve jače da

steže pre nego što se skroz povuklo iza horizonta i nestalo sa vidika. Ledeni vazduh se podigao sa tla okovanog snegom i njegov kožni ogrtač se skroz ukrutio i očvrstnuo od hladnoće. Koža njegovog konja bila je prekrivena slojem zaleđenog znoja. Putovanje se usporilo kada je sneg postao još dublji i kada su malena brdašca počela da se pojavljuju posred staze. Nalazili su se duboko usred divljine, daleko od bilo kakvih znakova naseobina. Konj je nastavio dalje pravim i ravnomernim kasom, pa je Čen popustio pritisak na đemu, puštajući konju da sam odabere tempo, pravac i brzinu kretanja. Bez nekog posebnog razloga, Čena je odjednom obuzela neka napetost. Zadrhtao je od jeze pri pomisli na to da bi konj mogao da zaluta sa puta; zaplašila ga je pomisao na to da bi vreme moglo da se pogorša, da bi mogao da se zadesi usred mećave, i užasavala ga je pomisao na to da bi mogao da umre od smrzavanja usred te zaleđene stepe. Jedini strah na koji je tada zaboravio bio je strah od vukova.

Baš pre nego što su stigli do jedne jaruge, konj se zaleđio u mestu okrenut ka jednoj tački dole u udolini. Počeo je da okreće glavu i da rza, a kas mu više nije bio smiren. Čen Džen, koji nikada pre nije jahao sam duboko kroz stepu zavejanu snegom, uopšte nije nazirao opasnost koja se prostirala ispred njih. Ali uznemireni konj kojem su nozdrve snažno podrhtavale a oči bile širom otvorene okrenuo se odmah što dalje od onoga što je ležalo ispred njih. Čen Džen nije imao istu intuiciju te je povukao i zategao uzde kako bi okrenuo glavu životinje i nagnao je da krene dalje istim kasom. Ona je počela da se sve više trza u svom kretanju koje je počelo da liči na neuravnotežen spoj hoda, kasa i drmusanja, kao da bi mogla da se otrgne od uzda u svakom trenu. Čen je snažno zategao dizgine.

Kao da se razgnevio što se ne obraća pažnja na njegove signale upozorenja, konj se trgao i pojurio čim je osetio čizmu svog jahača, i u istom trenu Čen je prepoznao opasnost koja im se približavala opazivši strah u očima svog konja. Ali sada je bilo već prekasno, jer ih je konj drhtavim trkom nosio pravo u otvor te mračne jaruge.

Čen se okrenuo da pogleda dole u jarugu i prizor ga je toliko prestravio da je umalo pao s konja. Tamo dole, na jednoj padini prekrivenoj snegom, na nešto manje od pedesetak metara od njih, stajao je krvožedni čopor mongolskih vukova prekrivenih zlatnim krznom. Svi su ga gledali ili direktno ili krajičkom oka ledenim pogledom koji se zarivao u njega kao bodlje dikobraza. Vukovi koji su stajali najbliže njemu bili su i najveći u čoporu, veliki skoro kao leopardi, i bar dva puta veći od vukova koje je video u

pekinškom zoološkom vrtu, a bili su pri tom bar za polovinu viši od njih i duži od njuške do repa. Svih desetak većih vukova sedelo je na zemlji prekrivenoj snegom, ali odmah su ustali. Repovi su im se skroz uspravili uvis poput sablji koje samo što nisu izvučene iz korica, ili poput strela na zategnutom luku. Bili su spremni da skoče. Mužjak predvodnik, okružen drugim vukovima, bio je jedan suri vuk čiji su se skoro sasvim beli vrat, grudi i stomak presijavali poput belog zlata. Čopor se sastojao od trideset ili četrdeset životinja.

Kasnije, kada su Čen i Bildži prepričavali okolnosti tog susreta, starac je prstom obrisao znoj sa čela i rekao: „Mora da su držali sastanak. Mužjak predvodnik je verovatno izdavao zadatke za napad na krdo konja s druge strane brda. Odmah bi uvideo svoju sreću da si znao da, kada im se krzna presijavaju, to znači da nisu gladni.“

A u stvari, sva Čenova memorija bila je potpuno izbrisana onog trena kada ih je ugledao, i poslednja stvar koje se sećao bio je prigušen ali zastrašujući zvuk koji mu se javio u glavi kao tanušni zvižduk koji se začuje kada dunete prema ivici kovanice. To mora da je bio *fjuk* koji je njegova duša ostavila iza sebe dok je pokušavala da pobegne napolje iz njegovog tela. Osećao se kao da mu se život potpuno zaustavio na nekoliko minuta.

Dugo posle toga, kad god bi se setio svog susreta sa čoporom vukova, u sebi je zahvaljivao tata Bildžiju i njegovom crnom konju. Jedina stvar koja ga je sprečila da ne padne sa leđa te životinje bila je činjenica da je to bio konj koji je ceo svoj život proveo na vučjoj teritoriji, oprobao u boju i savršeno istreniran za lov. U kobnom trenutku kada im je život visio o koncu, konj se zapanjujuće primirio. Pretvarajući se da nije uopšte ni opazio čopor i da nema nikakvu nameru da prekida njihov sastanak, on je nastavio dalje opuštenim korakom poput nekog običnog prolaznika. Skupivši svu hrabrost koju je posedovao, potpuno upravljajući svojim kopitima, nije mu bilo teško da nastavi s kretanjem. Nije se dao ni u uspaničeni galop već je poneo svog jahača dalje mirnim korakom koji je omogućio Čenu da se uspravi, i tako ga je spasao da ne padne iz sedla.

Možda je baš ta zapanjujuća neustrašivost konja prizvala nazad Čenovu izgublenu dušu, jer kada se njegov duh koji je nekoliko trenutaka lebdeo u studenom vazduhu vratio u njegovo telo, osetio se ponovo rođenim i bio je izuzetno smiren.

Čen je naterao samog sebe da ostane čvrsto u sedlu. Prateći tajni znak svog konja, pravio se da nije spazio čopor iako ih je sve vreme vrlo napeto držao na vidiku. Znao je sve o brzini koju mogu da dostignu vukovi u

mongolskoj stepi. Trebalo bi im nekoliko sekundi da pređu razdaljinu koja ih je delila. Znao je koliko je bitno da ne pokaže strah. To je bio jedini način da se izbegne napad ovih svirepih stepskih ubica.

Osetio je da ih je mužjak predvodnik motrio sa brda iza njih. I svi ostali članovi čopora okrenuli su svoje uspravljene uši u istom smeru kao neki radar koji traži svoju metu. Tiho su čekali da im se izda naređenje dok su se neki nenaoružani čovek i njegov konj hrabro šepurili prolazeći pored njih. Mužjak predvodnik i njegovi sledbenici nisu baš znali šta im je činiti.

Suton je lagano bledeo dok su im se taj čovek i njegov konj još više približavali. Sledećih desetak koraka behu najduže putovanje u životu Čena Džena. Nakon što su poduzeli nekoliko prvih koraka na tom putovanju, osetio je kako je jedan od vukova dotrčao do snežne padine iza njega i intuitivno je znao da je to izviđač kog je mužjak predvodnik poslao da izvidi da nema dodatnih trupa koje leže u zasedi. Čen je osetio kako se njegova duša opet napinje i kako hoće da ga napusti.

Konj je počeo pomalo da se spotiče u hodu. Čenove noge i slabine njegovog konja su se tresle. Konj je okrenuo svoje uši unazad, napregnuto prateći kretanje vuka u izvidnici. Čen je zamislio sebe kako prolazi kroz ogromne vučje čeljusti sa redovima zuba oštih poput britve, a čim bi se našao unutra, usta bi se naglo sklopila. Konj je počeo da prikuplja snagu u svojim zadnjim nogama spremajući se na borbu do smrti. Ali zbog tereta na svojim leđima nije bio nimalo u prednosti.

Iznenada, u trenutku kada je njegov život bio izložen opasnosti, Čen Džen se, poput nekog pastira u čijoj se ulozi našao, obratio Tengeru, što je bio mongolski naziv za nebesa: „Mudri i moćni raju, Tengere, pruži mi i podaj svoju ruku.“ Potom je u pola glasa počeo da priziva i tatu Bildžija. Na mongolskom jeziku ime Bildži znači 'mudrac'. Kada bi taj starac samo pronašao neki način da prenese sve svoje znanje o stepi direktno do njegovog mozga. Ni od kuda se nisu mogli čuti odjeci koji bi narušili obamrlost Olonbulaga. Obuzet očajem, Čen je podigao pogled sa željom da poslednja stvar koju će videti bude ledeno plavetna lepota nebesa iznad njega.

A onda je iznenada nešto, što mu je Tata rekao ranije, palo pravo sa neba i pogodilo njegove bubne opne poput udara groma: vukovi se plaše pušaka, štapova sa omčom i bilo čega što je napravljeno od metala. Nije imao pušku, a ni štap sa omčom, ali da li je možda imao pri sebi nešto napravljeno od metala? Osetio je toplotu pod stopalom. Pa da! Ispod njego-

vih stopala nalazila su se dva velika metalna stremena. Noge su počele da mu se trzaju od uzbuđenja.

Tata Bildži mu je pozajmio svog konja, ali ne i svoje sedlo. Nije ni čudo što mu je taj starac izabrao najveće stremene koje je mogao da pronađe za njega kao početnika; kao da je prosto znao da će jednoga dana oni biti Čenu od spasonosne pomoći. U to vreme, dok je još učio da jaše, starac mu je rekao da je mnogo teže održati se u sedlu kada su stremeni mali, i ako vas konj zbací dok vam se noga nalazi u njima, stopalo može da vam se zaglavi i konj će da vas vuče za sobom, što može da dovede do ozbiljnih povreda ili čak do smrti. Ovi stremeni su sa svojim velikim otvorima i kružnim donjim delom bili gotovo dva puta veći od onih uobičajenih sa malim otvorom i ravnim donjim delom, a pri tom su bili i duplo teži.

Čopor je čekao da im njihov izviđač podnese izveštaj. Konj i njegov jahač su se sada nalazili tačno nasuprot njih. Čen je hitro izvukao svoja stopala iz stremena, nagnuo se dole i povukao ih zgrabivši njihove kožne kaiševe. Držeći po jedan u svakoj ruci, nakon što je prikupio svu svoju snagu, naglo se okrenuo i zaurlao u pravcu vučjeg čopora, podigao je do visine grudi te teške stremene i tresnuo ih jedan o drugi.

Zaćuo se snažan zveket...

Prodoran prasak, visokog tona, koji je cepao uši poput udarca čekića o nakovanj, prosto je presekao tišinu stepe i ušao pravo u uši svakog vuka u čoporu zarivši se poput britke sablje u ono mesto u glavi gde se krila njihova odvažnost. Neprirodna metalna buka uvek zaplaší vukove više od bilo kakve grmljavine. Takva buka proizvodi zvuk koji na njih ima snažniji i pogubniji uticaj od zvuka zatvaranja klopke koju su im lovci postavili.

Vukovi su se zatresli od straha kada je prvi zveket Čenovih stremena odjeknuo kroz vazduh. Sledeći prasak naterao ih je da se okrenu, i predvođeni mužjakom predvodnikom vukovi se dadoše u beg pravo u planine poput neke zlataste oluje, sa ušima spuštenim niz glave i vratovima uvučeni duboko u ramena. Čak je i izviđač obustavio svoju misiju i dao se u trk za ostalim članovima čopora koji je bio u begu.

Čen Džen nije mogao da poveruje svojim očima dok je posmatrao vukove preplašene parom metalnih stremena. Dok mu se hrabrost vraćala sa malim zakašnjenjem, on je neobuzdano treskao stremene jedan o drugi, a potom je raširio ruke poput pastira i povikao: „Brzo! Brzo! Vukovi su svuda oko nas!“

Koliko je on mogao da zaključiti, vukovi su razumeli mongolski i bili su svesni značenja ljudskih pokreta. Možda se taj čopor zaplašeno razišao pod pretpostavkom da su im lovci namestili neku zamku.

Međutim, oni su se razišli veoma disciplinovano, održavajući drevno organizaciono jedinstvo i grupno ustrojstvo koje je svojstveno stepskim vukovima: najkrvoločniji članovi služe kao prethodnica, sa mužjakom predvodnikom koji stoji ispred njih, a veći vukovi iz čopora stoje u pozadini. Kod njih nikada ne može da se javi bilo kakva pometnja koja se često sreće u jatima ptica koje beže ili kod drugih divljih životinja. Ceo taj prizor ostavio je Čena potpuno bez reči.

Čopor je za trenutak nestao bez traga, i sve što je ostalo iza njih u toj jauruzi bila je snežna izmaglica i snežne pahuljice koje su lepršale u vazduhu.

Do tog trenutka već je pala noć. I pre nego što je Čen uspeo da u potpunosti gurne svoja stopala u stremenove, njegov konj je poleteo poput metka, jureći trkom prema najbližem logoru. Studeni vazduh se provlačio kroz Čenov okovratnik i rukave, a hladni znoj sa njegovog tela pretvorio se u led.

Nakon što je umakao vučjim čeljustima, on je odmah postao preobraženik koji je svoju odanost poklonio Tengeru poput svojih mongolskih domaćina. A u njemu se takođe razvio i neki složeni odnos pun straha, poštovanja i zanesenosti prema mongolskom vuku. Ta životinja je dotakla njegovu dušu. Odakle joj tako snažna a opet tako skrivena privlačnost?

Čen uopšte nije ugledao neki drugi vučji čopor u naredne dve godine. Tokom onih dana kada se brinuo o svojim ovcima, povremeno bi opazio nekog usamljenog vuka, možda i dvojicu, daleko na velikom odstojanju. Čak i kada je bio daleko od logora, nikada nije video više od četvoro ili petoro odjednom. Često je, ipak, nailazio na ostatke ovaca, goveda ili konja koje su vukovi ubili, sami ili u čoporima. Ponekad bi pronašli jednu ili dve mrtve ovce, dve ili tri krave, možda tri ili četiri konja, ali ponekad su lešine bile razvučene po nekom širem prostoru. Kada je tamo napolju obilazio ljude, redovno je viđao vučja krzna kako vise sa visokih kolaca i poput barjaka se vijore na vetru.

Bildži je sada ležao opružen u snežnoj pećini, ne pomerajući ni jedan jedini mišić. Oči su mu bile pilepljene na gazele koje su pasle na padini i na čopor vukova koji im se približavao. „Budi miran“, šapnuo je Čenu Dženu. „Prva stvar koju kao lovac treba da naučiš jeste strpljenje.“

Bilo je veoma utešno to što je Bildži bio pokraj njega. Čen je protrljao oči da razbistri pogled, smireno je trepnuo prema Bildžiju, a potom je ponovo podigao svoj durbin kako bi osmotrio gazele i vukove. Čopor još nije otkrio svoje prisustvo.

Nakon svog ranijeg susreta sa vukovima, shvatio je da ljudi koji naseljavaju te stepe, nomadi, nikada nisu daleko od vukova, uvek su njima okruženi. On je skoro svake noći mogao da opazi sablasne obrise vukova, pogotovo tokom studenih zima; dva ili tri, ili možda čak i pet ili šest, pa i do desetak pari treperavih zelenih svetlećih tački koje se kreću unutar pašnjaka, na udaljenosti od po stotinjak metara ili nešto dalje. Jedne noći, on i Bildžijeva snaha Gasmaj su pomoću baterijskih lampi prebrojali čak dvadeset i petoro.

Poput partizanskih boraca, nomadi streme ka jednostavnosti. Tokom zime, obore za ovce predstavljaju polukrugovi napravljeni od kola i od prenosivih ograda, sa ogromnim filcanim prekrivačima koji služe da bi zaštitili od vetra, ali ne mogu da zaustave vukove. Široke otvore sa južne strane čuvaju čopori pasa i žene koje se smenjuju na straži. S vremena na vreme, vukovi se probiju unutar obora i sukobe se sa psima. Njihova tela se tada često sudare o zidove jurti pa probude ljude koji spavaju s druge strane. To se dva puta dogodilo i Čenu Dženu, i jedino što je sprečilo da vuk ne završi pored njega u krevetu bio je zid jurte. Veoma često, samo par filcanih prekrivača razdvaja nomade od vukova. Onih noći kada su vukovi izlazili u lov, Čen bi spavao lakim snom. Rekao je Gasmaj da ga pozove ako se ikada desi da vuk upadne u obor dok bi ona bila na straži, uveravajući je da bi joj pomogao da oteraju životinju i da bi se sa njome suočio oči u oči ako bi to bilo potrebno. Bildži bi u takvoj situaciji pogladio svoju bradicu, nasmejao se i rekao da nikada nije video Kineza kojeg toliko interesuju vukovi. Činilo se da mu je drago što jedan učenik iz Pekinga pokazuje tako neobičan stepen zainteresovanosti.

Kasno, jedne snežne noći tokom njegove prve zime tamo, Čen je sa baterijskom lampom u ruci izbliza posmatrao bitku između jednog vuka, jednog psa i jedne žene.

„Čenčen! Čenčen!“

Čena su probudili Gasmajni izbezumljeni povici i pomahnitali lavež pasa. Nakon što je navukao svoje filcane čizme i zakopčao svoj mongolski ogrtač, on je drhtavim korakom istrčao napolje iz jurte sa baterijskom lampom i pastirskim štapom u rukama. Snop svetla je presekao sneg pokazujući Gasmaj kako drži za rep vuka koji je bio dugačak skoro koliko je odrasli čovek visok, pokušavajući da ga odvuče od gusto zbijenih ovaca. Vuk je očajnički

pokušavao da okrene svoje oštre očajnike prema njoj. U međuvremenu su se glupe, podgojene ovce, prestravljene od vuka i skoro sleđene od vetra, šćururile jedna uz drugu i nabile se uz vetrobran, nagurane tako tesno da su se snežne pahulje između njihovih tela pretvarale u paru. Vuk nije mogao da pomera prednji deo svoga tela. Mogao je jedino da rije šapom po zemlji i da reži na ovce ispred njega dok se sve vreme nadvlaćio u sukobu sa Gasmaj. Čen se doteturao da pomogne, ali nije znao šta mu je činiti. Gasmajna dva psa su bila zagrađena zbijenim ovcama. Pošto nisu mogla da dopru do velikog vuka, jedino su mogla da pomahnitalo ali i bespomoćno laju. Istovremeno je Bildžijevih pet ili šest lovačkih pasa zajedno sa komšijskim psima napadalo ostale vukove istočno od obora. Lavež, urlikanje i očajni krici pasa uzdrмали su i nebo i zemlju. Čen je želeo da pomogne Gasmaj, ali noge su mu tako omlitavele da se jedva kretao. Njegova žudnja da dotakne živog vuka nestala je zamenjena strahom koji ga je sledio.

Gasmaj je zabrinuto povikala: „Ostani tamo gde jesi! Nemoj da nam se približavaš! Vuk će te ugristi! Nateraj ovce da se pomere! Pusti pse da prođu unutra!“

Gasmaj je toliko snažno vukla vuka za rep da je sve vreme skoro padala na leđa dok joj je lice skroz bilo okupano znojem. Čvrsto mu je stisla rep, i vuka je to toliko bolelo da je morao da uvlači ledeni vazduh kroz svoja okrvavljena usta, očajnički pokušavajući da se okrene i svog mučitelja kandžama rastrgne na komade. Kada je uvideo da uzaludno vuče prema napred, vuk je naglo krenuo nazad, okrenuo se i posegnuo prema Gasmaj otvorenih čeljusti. Začuo se glasan zvuk cepanja i on je otkinuo donji deo njene odeće. Neki odsjaj, kao u pantera, blesnuo je u njenim mongolskim očima i ona je odbila da pusti njegov rep. Odskočila je unazad, ispravljajući još jednom tu životinju, a potom je krenula da je vuče ka psima.

Potpuno usplahiren, Čen je podigao svoju baterijsku lampu i uperio je prema Gasmaj i vuku pomažući joj da bolje vidi i da lakše izbegne vuče ujede; potom je naglo spustio svoj pastirski štap na glavu ovce koja je bila pored njega. To je ovce potpuno uznemirilo. Uplašene od vuka u toj tami, krenule su da se zbijaju oko svetla koje je sijalo u sredini. Čen nije uspeo da ih natera da se pokrenu. Da stvar bude još gora, video je da Gasmaj gubi u svom nadmetanju sa vukom koji je počeo da je vuče prema napred.

„Mama! Mama!“ preplašeni povici deteta razlili su se kroz vazduh.

Gasmajn devetogodišnji sin Bajar je izleteo iz jurte. Istog trena kada je uvideo šta se događa, njegovi povici su prestali. Otrčao je pravo kod svoje

majke, i kao da preskače prednje oblučje na konjskom sedlu, preleteo je preko ovaca i doskočio do nje, gde je smesta zgrabio vučji rep. „Zgrabi mi nogu!“ uzviknula je. Bajar je pustio njegov rep i zgrabio jednu od njegovih zadnjih nogu, vukući je unazad i usporavajući da vuk ide unapred dok ga njih dvoje nisu skroz zajedno zaustavili. Majka i sin su čvrsto držali svoj položaj, pazeći da ogromni vuk kog su držali ne otera neku ovcu kroz vetrobran prekriven filcanim prekrivačem.

Do tada je i Bildži stigao do stada, gurajući ovce s puta dok je vikao svom psu: „Bar! Bar!“ Na mongolskom *Bar* znači *tigar*, on je bio najveći i najsvirepiji vučjak u logoru. Iako nije bio dug od nosa do repa kao neki od većih vukova, on je bio viši i širi u grudima od svih njih, zahvaljujući svom delimičnom tibetanskom poreklu. Čim je prvi put začuo svoje ime, povukao se iz bitke koja se odigravala napolju i pritrčao je do svog gospodara, gde se zaustavio dok su mu usta zaudarala na vučju krv. Bildži je zgrabio baterijsku lampu od Čena Džena uperivši svetlost na vuka, koji je još bio priklešten u stadu ovaca. Bar je jurnuo preko leđa ovaca, gazeći im usput po glavama, uvijajući se i okrećući se ustremljen ka vuku.

„Oterajte ovce prema vuku“, Bildži je vikao. „Ogradićemo ga da ne može da pobegne!“ Uhvatio je Čena Džena za ruku i njih dvojica su poterali ovce prema vuku i Gasmaj.

Bar je konačno stajao pokraj Gasmaj, dok mu je dah vonjao, a krv mu se slivala niz njušku, ali vuk je i dalje bio tesno sabijen među ovcama. Mongolski lovački psi su izdresirani da ne grizu vukove po leđima ili drugim mestima na trupu kako bi sačuvali vučju kožu. Bar je skroz pomahnitao pokušavajući da pronađe mesto na koje bi mogao da zarije svoje zube. Spazivši Bara pored sebe, Gasmaj se okrenula postrance, podigla je jednu nogu i zgrabila vučji rep sa obe ruke, te ga je položila preko svog kolena. Onda ga je vrisnuvši polomila preko svog kolena. Vuk je uz očajnički urlik popustio stisak svojih šapa u prašini omogućivši majci i sinu da ga odvuku od ovaca. Ogromna životinja se, sa telom koje se grčilo od bola, okrenula da pogleda svoj povređeni rep, što je dalo Baru slobodnu priliku da mu zaskoči za vrat. Puštajući vuka da mlatara šapama kako je hteo, Bar je prednjim nogama nalegao na vučju glavu i grudi, i kako je zagrizao, dva mlaza krvi su šiknula iz vučjih karotidnih arterija. Vuk se divljački koprcao minut ili dva pre nego što je skroz omlitaveo, a njegov dugi okrvavljeni jezik iskliznuo je kroz zube. Gasmaj je dahćući obrisala vučju krv sa svog lica. Čenu Dženu se njeno lice, crveno od užasne hladnoće, činilo kao da je bilo zamazano

rumenilom napravljenim od vučje krvi. Izgledala mu je kao žena sa onih slika koje prikazuju praistorijske žene – neustrašiva, snažna i lepa.

Jak miris krvi od mrtvog vuka podigao se u vazduh, a lavež pasa koji je dolazio sa istočne strane utihnuo je naglo kada su se vukovi dali u bekstvo i nestali u noćnoj tami. Nekoliko trenutaka kasnije, sa močvarne oblasti na severozapadu doprla su žalosna zavijanja vukova koji su iskazivali svoju tugu zbog gubitka jednog od svojih članova.

„Skroz sam beskoristan“, rekao je Čen Džen uzdahnuvši, duboko poštiđen. „Kao neka ovca, nemam petlje. Pas je vredniji od mene, žene da ni ne spominjem. Čak mi je i devetogodišnji dečak pokazao kako se ponaša u ovakvim situacijama.“

Gasmaj je uz osmeh odmahнула glavom. „Ne“, rekla je. „Da nisi izašao da pomogneš, vukovi bi nam odvukli ovce.“ Bildži se isto nasmejao. „Ovo je prvi put da vidim jednog kineskog učenika kako pomaže da pomerimo ovce i kako osvetljava prostor svojom baterijskom lampom.“

Čen Džen se nagnuo i osetio još toplo telo mrtvog vuka. Mrzeo je sebe što nije imao hrabrosti da pomogne Gasmaj da vuku životinjin rep dok je bila još živa, i što je propustio priliku koja se kineskom učeniku pruža samo jednom u životu da spozna kako je to kada se boriš sa vukom svojim golim rukama. Vuk mu nije davao mira mrtav isto koliko i kada je bio živ. Čen je pomazao Barovu veliku glavu, a potom je smogao snage da se spusti na kolena i da palcem i kažiprstom izmeri mrtvog vuka, od njegovog nosa do vrha repa. Bio je duži nego što je on bio visok. Udahnuo je ledeni vazduh.

Starac Bildži je uzeo baterijsku lampu i proverio stado ovaca. Vuk je odgrizao i pojeo debele repove sa tri ili četiri ovce, ostavljajući na istom mestu krvavi patrljak koji se već bio zaledio. „Dati nekoliko ovčijih repova za vuka ovakve veličine možemo uračunati kao dobar posao“, rekao je Bildži dok su on i Čen odvlačili lešinu do jurte kako bi sprečili halapljive komšijske pse da na njemu iskale svoj bes i unište vučju kožu. Čen je zapazio da su vučje šape bile mnogo veće od psećih. Odmeravajući jednu šapu uz svoj dlan, video je da su otprilike iste veličine. Nije ni čudo što su tako lagano i bez po muke trčali kroz sneg ili preko stenovitih brda. „Sutra“, reče starac, „naučiću te kako se dere koža sa vuka.“

Gasmaj je iznela napolje veliku posudu sa mesom kako bi nagradila Bara i ostale pse. Dok ju je Čen Džen pratio pri izlasku, mazio je Barovu veliku glavu i milovao ga po leđima koja su bila otprilike velika kao manji sto. On je zahvalno mahao repom. „Jesi li se uplašila tamo napolju?“ Čen je upitao.